

Myšlení a světlo pravdy

Ladislav Hejdánek

jedná se o část původního dokumentu:

[2014](#)

- ♦ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 10. 10. 2014
- ♦ philosophical diary – record, Czech, origin: 10. 10. 2014

Myšlení a světlo pravdy

Heidegger ve své třetí přednášce o tom, „Co znamená myslet?“, zmiňuje, že „nějaké světlo nicméně na naší cestě na myšlení stále dopadá“ (Praha 2014, str. 17), a pak pokračuje: „Ale toto světlo na ně nevrhá až nějaká lucerna reflexe. Světlo vychází z myšlení samého a pouze z něho. K myšlení patří záhada, že se samo přivádí do svého vlastního světla, ...“ (dtto). Ovšem i on, Heidegger, tu uvádí jednu výhradu: „samozřejmě jenom tehdy, když a pokud je myšlením a vyvaruje se mudrování o *ratio*.“ Jaký má smysl tato výhrada? Vzhledem k tomu, že Heidegger v přednáškách opakovaně tvrdí, že „ještě nemyslíme“, aniž by upřesnil, co rozumí tím „opravdovým myšlením“, je zřejmé, že to pravé (čili skutečné) myšlení chápe jako takové, které „se samo přivádí do svého vlastního světla“. A tak nám nezbyvá než se zeptat, zda je člověk jako konečná bytost vůbec schopen takto „myslit“, tj. být skutečně tím subjektem, schopným aktivity takového myšlení. A je vůbec ono myšlení, které „se samo přivádí do svého vlastního světla“, možné jako výkon člověka? Pokud ano, je takový – nejspíš až budoucí – člověk subjektem nejen onoho myšlení, ale také onoho svícení, osvětlování, zkrátka onoho „světla“, kterým si to „pravé myšlení“ svítí sobě a samo na sebe. Není-li však člověk ani v onom budoucím a dnes pouze žádoucím stavu s to si sám svítit svým vlastním světlem na cestu, když myslí a také svému myšlení ono světlo propůjčovat, je nezbytné jedno z dvojího: buď musíme předpokládat, že člověk sám není a nemůže být zdrojem onoho světla, takže ten skutečný zdroj musíme hledat jinde, mimo sféru možností lidských aktivit (včetně aktivit myšlenkových), anebo musíme připustit, že lidské myšlení (nebo přinejmenším ono pravé myšlení budoucího člověka, který se tomu jednou posléze naučí) není a nemůže být chápáno jako výkon pouze lidský, nýbrž jen a výhradně jako ko-operace, spolu-výkon člověka jako jednoho subjektu s aktivitou ještě nějakého druhého, jiného subjektu, který už nemůže být chápán jako člověk. Protože však tato druhá možnost je v evidentním rozporu s naší lidskou zkušeností s myšlením, o němž víme, že je buď naším vlastním, individuálním a ve větší nebo menší míře jedinečným výkonem, anebo nemůže být vlastně chápáno jako skutečné myšlení, nýbrž jen jako nápodoba a náhražka opravdového myšlení, nezbyvá než chápat ono světlo, bez něhož se žádné a zejména ani to „pravé“ myšlení nemůže obejít (a dokonce ani se o to pokoušet), jako světlo jako pocházející odjinud, ale přicházející, aby mohlo vrhnout to pravé, totiž své světlo jak na všechny výkony myšlení, tak na to, k čemu se myšlení dokáže vztáhnout a co se může pokoušet jakožto myšlení proniknout. A tímto světlem, resp. jeho zdrojem a původcem není a nemůže být ani žádná lidská aktivita, ani sama skutečnost, jak „jest“. V určité významné tradici bývá toto světlo připisováno pravdě, která není odvislá ani od skutečností, ani od sebelepších myšlenkových výkonů lidských subjektů. Nejde tedy o světlo myšlení, nýbrž o světlo pravdy *pro* lidské myšlení.

(Písek, 141010-1.)